

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Aakjær, Jeppe.; Frise, Vignetter og Initial er tegnet af Aage Jørgensen.

Titel | Title:

Den ny Klokke : En Historie fra Heden

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Holstebro : Niels P. Thomsen, 1921

Fysiske størrelse | Physical extent:

17 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Jeppe Aakjær
Den ny Klokke
1921

57.- 59

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

1 1 57 0 8 02071 5

+ Rex

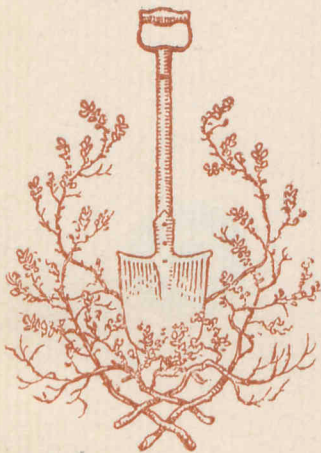
NYE AAR
DEN NY KLOKKE

AKATTONIK FOR
2000

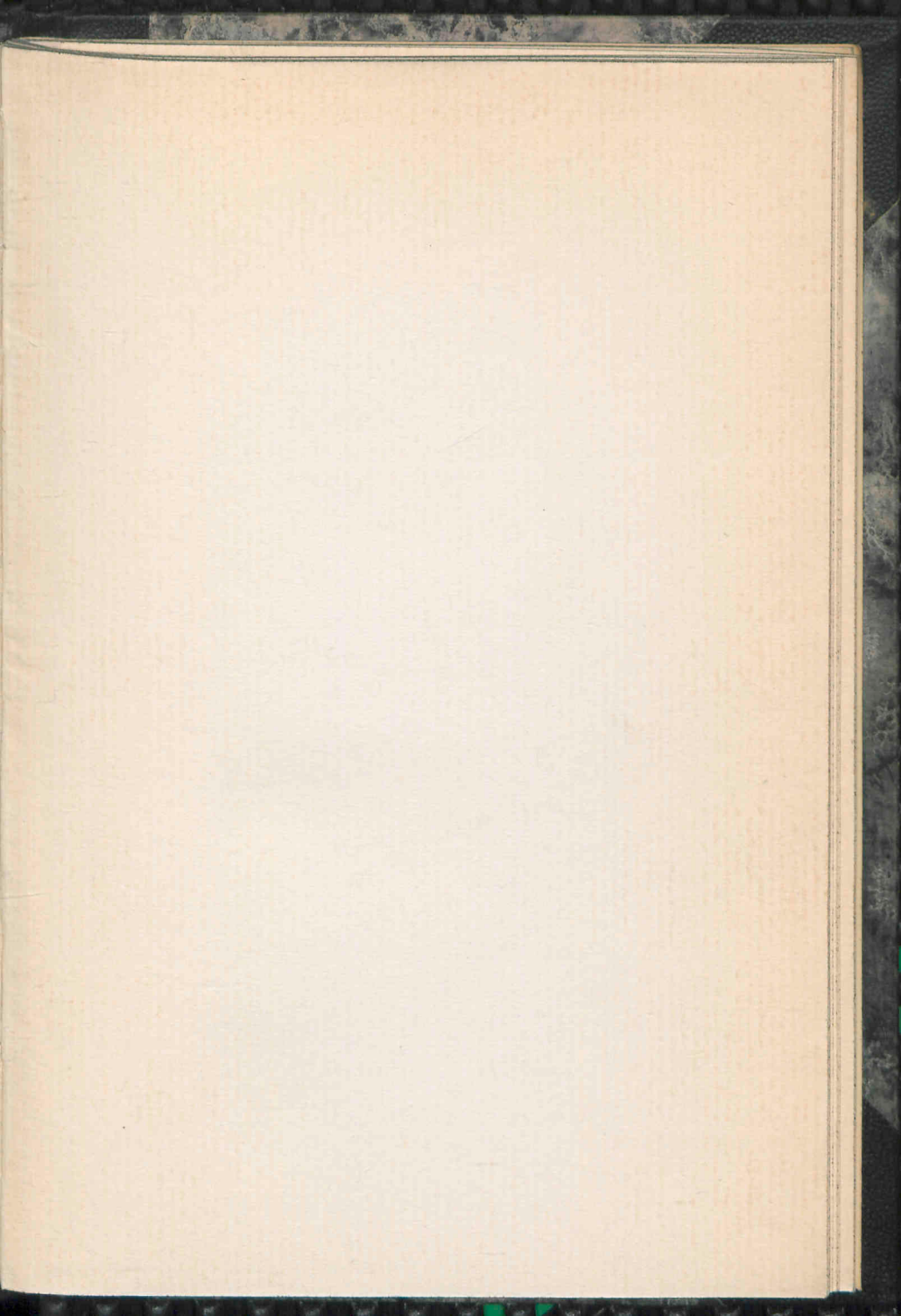
JEPPE AAKJÆR
DEN NY KLOKKE

EN HISTORIE FRA
HEDEN

6922. 561

JULEN MCMXXI

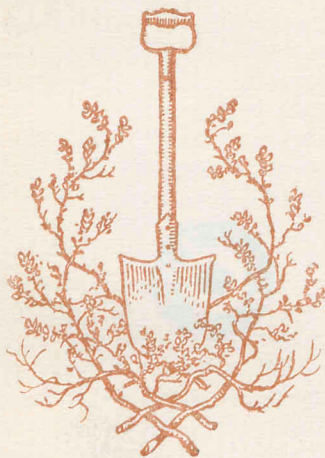

DEN NY KLOKKE

JEPPE AAKJÆR

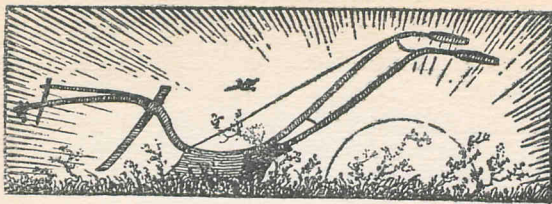
DEN NY KLOKKE

EN HISTORIE FRA
HEDEN

JULEN MCMXXI

JENS ILSØ kom agende ad Hjemmet til efter sine to hvide Stude. Han sad sidelæns paa Bundfjælen med Træskoene dinglende mellem Forhjul og Baghjul som et Par tunge Vægtlodder. Ploven havde han i Vognen; dens Aas klemte ham i Ryggen, saa han sad højst umagelig; helt ude paa Vognens Frem-part laa den tømte Tejne og Ølflasken, der skurede mod Plovjærnet, naar Vognen slog Slunt over en Vejknold. Jens kom ude fra Heden imod Øst. Hele Dagen havde han slidt haardt med den trælse Udlod, som han ifjor tog ind til Dyrkning. Det var utroligt, hvad den Jord slugte af Arbejde; han var ved at blive gammel nu og følte derfor Besværet dobbelt. Nej, han skulde vist ha ladet denne Knold ligge til Efterkommerne; de kunde ogsaa ha godt af at fornemme, hvad det var at bryde Hede op! Jens rattede sig i Rygraden og satte en Spytklat langt ind i Lyngen. Han havde faaet hans Part saavel! Nej, den Udlod var minsæl nærvæd at blive ham for myndig; det Tudekram! — Jens Ilsø sad og blev ligefrem ophidset i sit Sind ved Tanken om al den Møje,

det Stykke Jord havde bragt ham. Han havde allerede knuget Piskeskafte for at gi Studene et Rap, men ved Synet af deres hudbrudte Bove lod han den atter dale. Snart sank Hovedet ham helt ned i Ryggen af bar Træthed. Studene forstod at skjule deres Følelser; men den, der var fortrolig med disse Dyrs Væsen, vilde af deres søvngængeragtige Slentren og den Vanskelighed, de havde ved at følge Sporene, let skjønne, at ogsaa de var dødtrætte.

Det var et Stykke ud paa Aftenen. Der stod Mosebryg over de smaa Hededamme, og lange røde Skyer slog gyldne Broer mellem Nord- og Sydhimlen. Inde under een af disse gyldne Broer laa Jens' Hjemmen som et Par lave Længer omkranset af Hedetørvstakke. Studene fik ligesom en Kjende mere Fart under Klovene, da de mærkede, det bar den Vej, men Jens beholdt samme Stilling: Hovedet hvilede fast paa de nedsunkne Skuldre, Tømmen ligegyldig svajende i den arbejdsstrætte Haand.

Den røde Mosejord lukkede sig tæt om de knirkende Hjulfølger; kølige Duftbølger af dugget Pors og Tudesiv drev paa Aftenbrisen, og Studenes spredte Horn tegnede deres Skygger mod den svindende Aftenrøde.

Jens' Tanker gik i Ring om een eneste Ting, som han ikke ret kunde lodde. Ogsaa derude ved Arbejdet paa Hedejorden, naar de gjenstridige Furer paa Højkant Gang paa Gang ligesom

D E N N Y K L O K K E

havde spyttet Harvens Tænder fra sig, kunde Jens rende i Staa paa Flækken og blive helt henne i sine Spekulationer, saa det blev til altfor lidt med Arbejdet; men færdig skulde han være, for imorgen var det Pinse. Og nu havde han jo da ogsaa Ploven i Vognen, saa Maren kunde se, at han ikke skulde derud saasnart igjen. For Maren, det var nu alligevel det værste; hende vilde han faa en haard Tur med inden Enden tog! Og saa var han atter langt inde i sit Tankevæv. Sagen var den: Man havde denne Sommer bygget et nyt Kapel, der skulde modtage disse Hedens Nybyggere, som de sidste 20—30 Aar havde spredt sig over Lyngen og havde saa urimelig langt til den rette Sognekirke. Kapellets Opførelse betalte jo Staten; det var i sin Orden; men nu havde Præsten holdt en bevæget Tale, hvor han lagde ud om, hvor smukt det vilde være, om Beboerne selv gjorde Udvej for en Klokke. Det vilde være Vorherre saadan en Velbehagelighed, havde Præsten sagt, saa et skjønnere Exempel paa Offervillighed kunde ikke gives!

Denne Tale havde gjort et dybt Indtryk paa Jens Ilsø, og den var ikke noget Øjeblik siden kommen ud af hans Minde.

Jens havde slidt haardt alt sit Liv, de bedste af sine Dage for andre, de sidste 30 Aar for sig selv heroppe paa Landets armeste Jord. De første Aaringer var det med Nød det kunde gi til Føden. Men tho han og Maren var jo ikke bleven

D E N N Y K L O K K E

velsignet med Børn; de havde derfor kun dem selv at sørge for, og med den største Nøjsomhed og Omhu var det lykkedes dem at klare sig igjennem de vanskelige Tider og svare enhver sit; og nu var de Folk, der endda havde noget til Bedste, om der end stadig ikke var noget større at rutte med.

Men denne Tale om Klokken havde bragt noget til at tone dybt i denne bøjede Slider. — Jens havde været en opvakt Dreng i Skolen, og han var gaaet ud i Livet med en uudslukkelig Læsetørst; men Livsstræbets haarde Vilkaar havde revet alle Bøger ud af hans Hænder; paa hans Hylde laa noget gammelt Tøjeri, mest gudelige Smaaskrifter uden hverken Begyndelse eller Ende, som Fluerne havde overprikket med deres Skarn; det var alt hvad han havde reddet ud af Livsforliset. Hvornaar skulde han faa Tid til at læse; og hvor var der Bøger at finde, her hvor han færdedes! Saa døde Evnen i ham, som den Kvist visner og falder af, der hverken faar Sol eller Regn. Men endnu var Jens Ilsø en mærkelig livsbevæget Mand. Ingen kunde sidde stille og lytte som han, hvor der fortaltes et og andet, der laa over Hverdagen. Et Par jævne Verslinjer kunde faa ham til at græde; bare Lyden af Rim tog hans letvakte Sjæl og fik det til at sitre i ham, og hver Bog, der kom indenfor hans Haands Rækkevidde, blev synet og strøget som en kjær uopnaaelig Gjenstand.

D E N N Y K L O K K E

Og nu under Præstens Klokke-Tale var det, som om alle hans Sjæls brudte Strænge var begyndt at klinge, dybt inde, langt nede, som naar noget vaander sig og kalder fra en sammenskredden Brønd. Og da han gik hjem fra Mødet ad den lange snoede Hedesti, lød det med stadig stærkere og stærkere Fordring i hans Sjæl: Du skal gi Kapellet den Klokke; alene, alene! — Siden havde det ikke været ude af hans Tanker hverken Nat eller Dag. Der foresvævede ham noget dunkelt om, at der var gaaet altfor meget tilspilde i ham; hans Haand var fuld af Sand, men Livets Guldkorn var gledet bort mellem hans Fingre. Men her syntes han, der var givet ham en Lejlighed til ligesom at løfte sin Gjerning op i en højere Verden, den Verden han i sin Ungdom havde rakt efter, men ikke naaet.

Nu havde Jens Ilsø standset sit Studespand i Læ af een af Hjemmets Hedetørvstakke. Maren kom ud af Gangdøren med Knudeklædet om sit Hoved; en lillebitte Hund med vævre Bevægelser trillede bjæffende og halsende i strakt Galop foran hende og hoppede ellevild i Vejret og slikkede Jenses Haand; Huslængerne gjaldede under Hundens Halsen. Studene saa i overlegen Ro ned paa det fjogede lille Dyr.

»Det er sildig du faar spændt fra i Aften«, sa Maren. »Men saa er du vel ogsaa hel færdig med det derude?« føjede hun til, idet hun lod Øjnene løbe hen over Ploven.

D E N N Y K L O K K E

»Jo, Gudskelov, nu har jeg ikke noget der at komme efter før til Høstens Tid«.

Mens Maren tilegnede sig Ølflasken og Tejnen, sa hun : »Der sidder en Mand og venter paa dig derinde. Jeg tænker, det er én, der skal praje dig for Penge til den her Klokke, de render og tigger sammen til«.

»Nu, er han kommen«, sa Jens Ilsø, og gav sig, for at skjule sin Nervøsitet, til at ta Stavtøjet af Studene.

Maren fortsatte: »Nu lover du da ikke hen baade Øel og Ærme, saa en kunde risikere at gaa fra Stedet og paa Sognet efter al ens Strabadseren for at holde Hjulet i Furen!« —

»Lad du nu mig om det, Maren! Har jeg nogentid været slem til at lægge noget øde?«

»Nej; du har ikke spillet meget Hejgut til den hér Dag. Det var Synd at sige dig paa. Men vi er heller ikke hverken Grever eller Baroner, te vi skulde kyle med den Krumm' Skillinger, vi har stridt for, til de gamle Dage kommer og slaar een Skeen af Haanden«, sa Maren.

»Og saadan en Klokke, der skal ringe sammen for saa stort et Sogn — det kan minsæl være, den ett kan kjøbes for hundrede Rigsdaler!«

Jens havde vanskeligt ved at skjule et Smil.

»En kan høre, du har noget Vid om det, Maren! Men gaa nu ind og bed Manden om at komme herud«.

Kort efter kom en lang, benet Skikkelse over

D E N N Y K L O K K E

Grønningen hen i mod Jens Ilsø. Jens kjendte godt Manden af Udseende, skjønt han boede en Milsvej borte og var én af dem, der sidst var kommen til Egnen. De snakked først deres om Vejr og Vind, før de naaede hen til det egentlige Æmne.

»Jeg er kommen ud med en Liste, som vor Præst fik mig til at gaa med. Og her er jeg nu kommen til dig; for du vil vel ogsaa nok gi lidt til den her Klokke?« begyndte den Fremmede.

»Ja, tho hvad har de andre givet?« spurgte Jens Ilsø.

»Det er jeg snart al led ved at sige«, svarede den fremmede. »For jeg har faaet langt flere 50 Øresstykker end Tikronesedler. Bliver det saadan ved, kan der maaske blive til en Madklokke, men aldrig i Verden til en Kirkeklokke, den være nok saa bitte«.

»Siger du det!« svarede Jens og kastede et flygtigt Blik i Listen ved det sparsomme Maanelys.

»Men jeg har jo godt nok sat min Lid til dig, Jens. Hvor meget maa jeg tegne dig for?« ivrede den Fremmede og begyndte allerede at fumle i Vestelommen efter Blyanten.

»Ja, tho, naar det kommer til Stykket, har jeg jo mindre Hartkorn end saa mange af de andre; men det forstaar sig, her er det jo Sindelaget, det gaar efter«, sa Jens. »Men lad mig ha Hensind til imorgen; saa kommer jeg til Kirke,

og saa skal jeg snakke med Præsten om det«.

Pinsedag efter Prædkenen sad Jens Ilsø net barberet og i sin nystampede Vadmelsjakke lige over for Præsten i dennes Studerværelse.

Jens begyndte: »Det var den Tale, Hr. Pastor, som De gjorde om Klokken — den er falden stærk ved mig; og er der noget, der én Gang har rørt mig, saa kan jeg ikke blive det kvit«.

»Saa kommer De formodentlig for at la Dem tegne for Deres Bidrag; det havde jeg ogsaa ventet af Dem, Jens Ilsø«, sa Præsten for at hjælpe ham paa Gled.

»Jow, aaejow, jeg skulde jo nødig staa tilbage; det var ett sært. — Hvad vil den Klokke komme til at koste, naar den er færdig, om jeg maa være saa fri at spørge?«

»Det kan jeg ikke sige uden saadan lidt paa Slump. Jeg tænker dog, vi kan faa en pæn Klokke for 3000 Kr.«, sa Præsten.

Det var tydeligt, at Summen gjorde et overvældende Indtryk paa Jens Ilsø. Han var vant til at regne med 10-Ører fra Barnsben af. Han sad et Øjeblik maalløs; saa begyndte han at fingre ved Vadmelsjakkens svære Hornknapper, og kort efter trak han en stor, falmet Konvolut op af Inderlommen og skød den med rystende Haand over Bordpladen hen til Præsten. Han tog den og saa, at det var en Obligation paa 2000 Kroner. En blaa Bankbog paa 700 fulgte samme Vej, uden at Jens havde målet et Ord.

Nu sa han : »Der har De nu dem ; saa skal Resten komme, naar jeg faar handlet om Studene«.

»Men, min gode Jens, vil De da alene bekoste Klokkerne!« spurgte Præsten i stor Forundring.

»Ja, saadan var godnok min Mening«, svarede Jens. »Men en skulde jo nødig tage sig mere paa, end en kan svare til. — Maa jeg beholde mit Helbred, skal jeg vel klare det; men det er værst med Maren«.

»Deres Hustru har maaske ikke heltud det samme Syn paa denne Sag som De?« indskød Præsten.

»Knap nok, Hr. Pastor! Men nu vil jeg ikke tænke mere paa det; saa maa Vorherre jo se at bevare os«.

»De skal se, Jens, at det vil han ogsaa«, sa Præsten og la sin Haand paa Jens' Skulder.

Maaned drog efter Maaned. Klokkens Støbning forløb alt andet end programmæssigt. Saa var Blandingen ikke den rigtige, saa var Malmen pludselig steget flere Procent, saa havde en lille Revne sneget sig ind i Værket og truet med at ødelægge alle Forhaabninger. Den beregnede Sum var oversteget med flere Hundreder. Præsten syntes, det var Synd for den lille Boelsmand; havde han endda haft Konen paa sin Side, men saadan var det jo langt fra. Maren bar sin Jammer rundt til Naboerne, alle »de Fornuftige«, der havde tegnet sig for 25 Øre op til 1 Kr. Marens Taarer dryppede paa deres Bordskiver,

medens hun dypped Tvebakken i Kaffekoppen og fortalte om Mandens sidste Letsindigheder.

»Du skulde minsæl ha faaet ham gjort umyndig, før han fik det hele sat Veje for«.

Fjærne Slægtninge af Maren kom om Søndagene kjørende langvejs fra for at overvælde Jens med Bebrejdelser. Præsten ymtede om, at nu syntes han, Jens havde ofret mer end nok; nu burde Resten tages ved en Indsamling. Jens Ilsø blev ved sit: »Saadan skulde jeg vel ikke rende fra det; naar jeg har taget mig det paa, saa maa jeg ogsaa plove Furen til Ende«. — Han bytted Stude og tog Penge fra endnu en Gang. En nybærend Ko blev bragt som Offer, en lille forkjælet Kalv, der kunde lugte nymalket Mælk i Fjerdingsvejs Afstand og altid gik og nussed ved Marens Forklæde, blev hentet hjem fra Mosen og sendt lige ind i Klokken; Marens Skjælden fulgte den borttrækkende Jens Ilsø vidt over Heden: »Træk du bare af med det hele, indtil andre en Dag trækker baade mig og dig ad æ Fattiggaard«.

Endelig oprandt den Dag, da Klokken erklæredes færdig. Jens hentede den alene med sine Stude i nærmeste Kjøbstad; tre Mil hen, tre Mil hjem, Skridt for Skridt over Jyllands Hede!

Jens var kjørt hjemmefra Kl. 3 om Morgenen; ved Middagstid var han paa Vej fra Stationen med sin Skat bag i Vognen. Jens' Ærinde i Byen var rygtedes. Hjemkjørslen over Lyngen blev

D E N N Y K L O K K E

et sandt Triumftog. Det var en herlig Højsommerdag med Luftsyn over Tørvestakkene og Lokesæd over fjærne Lyngbanker. Jagende Bier og gyldne Hvepser for med Vingebrummen over de dybsporede Hedeveje og slog truende Sløjer over Studenes Næser; nu og da kom der en Klodsmajor af en Skarnbasse tumlende og slog imod Klokken, saa den gav en advarende Tone fra sig. Jens vendte sig om paa Sædesfjælen og strøg dens Sider med sin barkede Haand: »Der er, karenmæ, en god Rung i dig!« Folk fra ensomme Hytter, der var paa Arbejde i bortgjemte Tørvemoser, smed Spaden og kom løbende over Lyngen, somme med en Ville Hø til Studene; de gik rundt om Klokken og syned den paa alle Ender og Kanter, mens Studene skraaed i sig af den duftende Hø og bagefter la sig plat ned paa Bugen for at linne de ømme Klove, der var uvant med Landevejenes Grus. Og naar Jens havde besvaret ethvert Spørgsmaal og for hundrede Gang fortalt Klokkens Forhistorie, lige til den var læsset paa Vognen, trak han i Haartømmen for atter at pirke sine Stude paa Benene. »Saa, bitte Bos! skal vi saa se at komme til Snoldren! Der er endda et bitte Nyk endnu, før vi naar Hjemmen!«

Folk stod med lyse Øjne og saa efter den lille Boelsmand, der førte sin mærkelige Befordring og sit endnu mærkeligere Læs i sindig Alvor ind over den brune Hede.

Der gik et Par Uger. Klokken var omsider

hængt paa sin Plads; nu rykkede Stunden nær, da den skulde ringe for første Gang.

Pinsedag var af Præsten bestemt til denne højtidelige Handling. Længe før Tiden begyndte Smaagrupper af Hedens Beboere baade fra denne og fjærnere Byer at befolke Stierne omkring Kapellet. Vejret var det vidunderligste tænkes kunde. Smaa Hvirvelvinde trimled Taa over Lyngen; her og der løfted en blaa Røg sig mod Horisonten; det var Hyrdedrengene, der havde faaet Lov til at stikke Ild i en Smule Hedeknold for at varsle, at Pinsen var inde, og paa deres Maade symbolisere Apostlenes Ildtunger over alt Folket. Hederugen kniksedes sit Dræ fra sig i blide Dønninger, der en Kjende slørede Solens Øje og gav en Duft i Næsen, som naar Mor bærer Brødet fra Ovnen ind paa de nystrøgne Omhængssenge. Viben slog et Par arrige Slag over et Mosevand for dog at gi sig noget at bestille, men da ingen tog Notits af den, gled den atter til Jorden med foldede Vinger.

Jens Ilsø stod i Kistetøjet med Kjæp i Haand foran sin Gangdør for at slutte sig til de andre Kirkegængere. Maren havde han allerede faaet afsted for et Kvarterstid siden; hun gik noget langsomt i de tunge Skjorter, saa han kunde sagtens hente hende ind, mente han. Men Jens vilde ikke følges med Maren i Dag. Saasnart hun var kommen af Syne, gik han ned i Kjærene et Tusind Alen vesten Kapellet; her satte han sig bag

et Dige midt i en mægtig Porsbusk. Her vilde han foreløbig holde sin Gudstjeneste. Naturligvis vilde han blive savnet i Kirken, men hans Hjærte var altfor overstrømmende fuldt til, at han kunde sidde blandt de andre lige fra Begyndelsen.

Da begyndte Klokken at ringe. Jens rejste sit Hoved over Diget, mens alle hans Nerver skjælvede i Lytten. Vinden bar Lyden ind imod ham, som var det særlig ham, den søgte. Lærkerne holdt ligesom deres Sang tilbage et Øjeblik; Rugen paa Ageren og Svinglen ved Mosedammen strakte sig højere for at lytte.

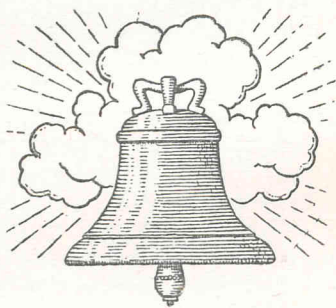
Ogsaa de andre svajende Straa viden om i Kjær og Lavninger rankede sig et Sekund. Ih, hvad var det? Den Lyd havde jo ingen af Hedens Blomster eller Urter hørt før! Og de røkkede lidt paa Foden og vendte sig hid og did, som havde de noget at hviske til hverandre.

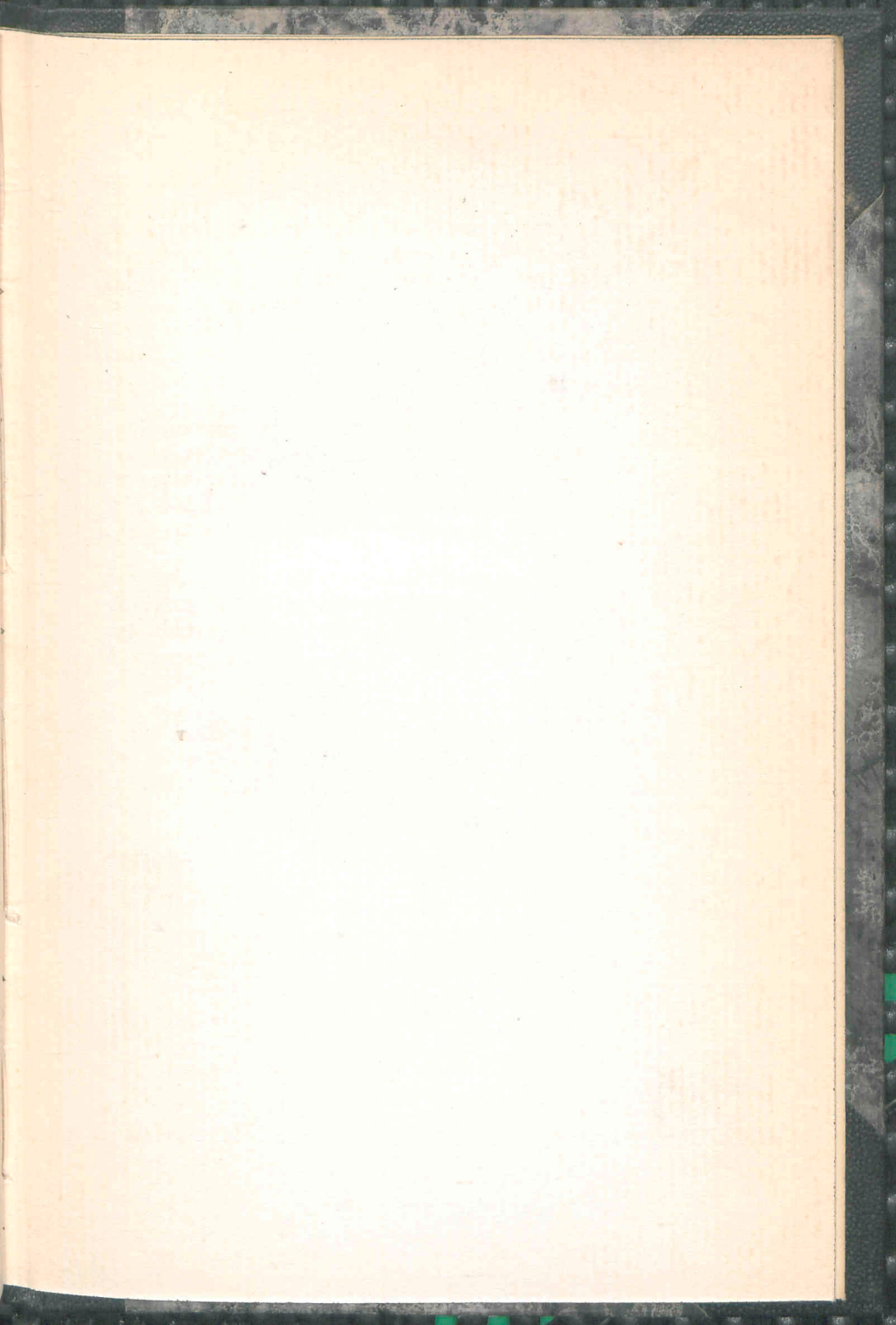
Hvert Slag gik ind i Jenses Hjærte som et Kjærtegn. I Dag blev hans fattige Gjærning løftet op i en skjønnere Verden. Alt det, han famlende havde grebet efter i de unge Aar, men aldrig naaet — nu kom det til ham i Toner! Med varme Illinger af Vemod og Jubel igjennem sit Hjærte la han sin Kind ned i Lyngen og hulked. Men snart sad den ensomme Slider atter støttet mod Diget, mens Taarerne tørred i Pinsesolen. Og som Blodet paany fik noget af sit beherskede Løb, kunde han hengive sig helt til sin Glæde; han sad nu og gjorde muntre Iagttagelser over

D E N N Y K L O K K E

Klokkens vexlende Lydstyrke: Dér kom et dybt Brum fra Bunden af Klokken; det var den sort-brogede Ko, han havde maattet sælge i Wolborg Marked men nu var gaaet sammen med Klokke-malmen; dér var en spæd og kjælen Klang, der løsnede sig i Luften fra alle de andre; det var den lille hvide Kalv med den duggede Snude, der kom frem til Klokkeranden og brølede. Men ellers syntes han, at de fleste af Tonerne var Fuglestemmer, Trækfuglestemmer over ensomme Dalsænkninger; og saa Lærketriller; Morgenlærker, Pinselærker — disse smaa elskelige Fugle, der altid havde tiljublet ham under hans Gjer-ning!

Og saa tav Klokken for denne Gang. Og Jens løftede sig besværligt ved sin Kjæp og naaede Kirken, før Indgangssalmen var sunget til Ende.

DENNE LILLE BOG ER TRYKT AF NIELS P. THOMSEN
HOLSTEBRO

FRISE, VIGNETTER OG INITIAL ER TEGNET
AF AAGE JØRGENSEN

TRYKT I 225 EKSEMPLARER, HVORAF
KUN 75 KOMMER I HANDELEN

NR.

